

2024-05-08
KN2024/01007**Klimat- och näringslivsdepartementet**Statens energimyndighet
Box 310
631 04 Eskilstuna

Uppdrag att ta fram underlag för genomförande av delar av de omarbetade EU-direktiven om energieffektivitet, byggnaders energiprestanda och förnybar energi

Regeringens beslut

Regeringen ger Statens energimyndighet (Energimyndigheten) i uppdrag att ta fram underlag för Sveriges genomförande av följande delar av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (omarbetning) (EED):

- artikel 3 ”Principen om energieffektivitet först”,
- artikel 22 ”Information och medvetandehöjande”, punkterna 1–3 i artikel 24 ”Stärkande och skydd av utsatta kunder och minskande av energifattigdomen”,
- artikel 28 ”Tillgängliga kvalificerings-, ackrediterings- och certifieringssystem,
- artikel 29 ”Energitjänster”, och
- artikel 30 ”Nationell energieffektivitetsfond, finansiering och tekniskt stöd”.

Energimyndigheten ska beakta att regeringens inriktning är att direktivet ska genomföras på ett kostnadseffektivt sätt och att de åtgärder som genomförs därmed inte ska överstiga energisparkravets nivåer.

Uppdraget omfattar även att ta fram underlag för Sveriges genomförande av följande delar av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning) (EPBD):

- artikel 18 ”Gemensamma kontaktpunkter för byggnaders energiprestanda”,
- artikel 26 ”Certifiering av yrkesverksamma inom byggbranschen”,
- artikel 29 ”Information”, och
- artikel 30 ”Samråd”.

Slutligen inbegriper uppdraget att ta fram underlag för Sveriges genomförande av artikel 15a ”Integrering av förnybar energi i byggnader” i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 av den 18 oktober 2023 om ändring av direktiv 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652 (RED).

Uppdraget ska utgå från genomförande av de kravnivåer som finns i direktiven och inte gå längre än dessa.

Energimyndigheten ska

- analysera om författningsändringar krävs för att säkerställa att energieffektivitetslösningar bedöms vid planeringsbeslut, policybeslut och större investeringsbeslut till ett värde av mer än 100 000 000 euro vardera eller 175 000 000 euro för transportinfrastrukturprojekt som rör energisystem eller andra sektorer än energisektorn, i de fall då dessa sektorer påverkar energianvändningen och energieffektiviteten (artikel 3.1 EED).
- lämna förslag på vilken eller vilka myndigheter som ska vara behöriga att övervaka tillämpningen av principen om energieffektivitet först och hur övervakningen skulle kunna se ut. Den eller de myndigheter som föreslås ska kunna analysera den påverkan som regelverk, inbegripet finansiella bestämmelser samt planeringsbeslut, policybeslut och större investeringsbeslut som avses i punkt 1, har på energianvändning, energieffektivitet och energisystem (artikel 3.4 och 3.5c i EED).
- analysera hur effekterna på energifattigdom kan hanteras i samband med att principen om energieffektivitet tillämpas (artikel 3.5b i EED)
- föreslå hur kostnads-nyttometoder kan tillgängliggöras för allmänheten och hur användandet av kostnads-nyttometoder kan främjas i samband med tillämpningen av principen om energieffektivitet först (artikel 3.5a EED).

- utreda om det finns befintliga bestämmelser eller åtgärder som kan användas för att genomföra artiklarna 22, 24.1–24.3, 28, 29 och 30 i EED samt artiklarna 18, 26 och 29 i EPBD, eller om ändringar krävs. Det ingår i uppdraget att analysera om befintliga bestämmelser eller åtgärder fortsatt bör användas för genomförandet eller om det finns andra befintliga bestämmelser eller åtgärder som bör användas. Om möjligt ska synergier av åtgärder och bestämmelser eftersträvas vid genomförandet.
- genomföra ett samråd med berörda intressenter, inklusive lokala och regionala myndigheter, i enlighet med artikel 30 i EPBD.
- utreda om det finns befintliga bestämmelser som kan användas för att genomföra artikel 15a i RED eller om författningsändringar krävs. Det ingår i uppdraget att analysera om befintliga bestämmelser fortsatt bör användas för genomförandet eller om det finns andra bestämmelser som bör användas. Samordningsvinster med liknande artiklar i EED och EPBD ska eftersträvas.

Energimyndigheten ska lämna nödvändiga författningsförslag.

Genomförandet av samrådet ska ske i samverkan med Boverket. Vid genomförande av övriga delar av uppdraget ska Energimyndigheten inhämta synpunkter i relevanta delar från Boverket, Energimarknadsinspektionen, Affärsverket svenska kraftnät och Trafikverket.

För genomförande av uppdraget får Energimyndigheten använda högst 2 miljoner kronor, som ska redovisas mot det under utgiftsområde 21 Energi för budgetåret 2024 uppförda anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering, anslagspost 1 Insatser för energieffektivisering.

Energimyndigheten ska senast den 1 oktober 2024 lämna en delredovisning med eventuella författningsförslag. Senast den 1 november 2024 ska myndigheten ha genomfört ett samråd i enlighet med artikel 30 i EPBD samt inkomma med redovisning av resultatet från samrådet. Senast den 1 mars 2025 ska myndigheten slutredovisa uppdraget. Redovisningarna ska lämnas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet).

Skälen för regeringens beslut

De omarbetade EU-direktiven innebär en ökad ambitionsnivå när det gäller genomförande av energieffektiviseringsåtgärder och åtgärder för att öka andelen förnybar energi. Eftersom det finns kopplingar mellan artiklarna i de

olika direktiven, är det lämpligt att analysera dessa samlat för att möjliggöra synergieffekter vid genomförandet av direktiven.

Av artikel 3 i EED framgår att medlemsländerna ska säkerställa att energieffektivitetsåtgärder bedöms i samband med planeringsbeslut, policybeslut och större investeringsbeslut till ett värde av mer än 100 000 000 euro vardera eller 175 000 000 euro för transportinfrastrukturprojekt som rör energisektorn och de sektorer som har en påverkan på energianvändningen och energieffektiviteteten.

Vidare följer det av artikel 22 i EED bl.a. att slutkunder och slutanvändare ska ha rätt till enkla, rättvisa, transparenta, oberoende, ändamålsenliga och effektiva mekanismer för tvistlösning utanför domstol, för tvister som rör rättigheter och skyldigheter enligt direktivet. Medlemsstaterna ska också vidta nödvändiga åtgärder för att undanröja hinder för energieffektivisering när det gäller delade incitament mellan ägare och hyresgäster och mellan ägare av en byggnad eller byggnadsenhet, för att säkerställa att dessa parter inte avskräcks från att göra effektivitetshöjande investeringar.

Artikel 15a i RED föreskriver att medlemsstaterna ska fastställa en nationell andel förnybar energi i byggsektorn som är i linje med unionsmålet på 49 % och införa lämpliga regler, och i vissa fall stöd, som ökar andelen förnybar energi i byggnadsbeståndet. I likhet med vad som gäller enligt artikel 9 i EPBD och artikel 6 i EED ska offentliga byggnader föregå med gott exempel.

De övriga artiklarna som omfattas av uppdraget innehåller olika krav på kompetens-, informations- och medvetenhetshöjande insatser med syfte att öka energieffektiviteten (artiklarna 22, 29 och 30 i EED, artiklarna 18 och 29 i EPBD samt artikel 15a.6 i RED). I direktiven finns det bl.a. krav på att så kallade gemensamma kontaktpunkter/nätverk ska inrättas. Dessa kontaktpunkter/nätverk ska tillhandahålla teknisk, administrativ och finansiell information och rådgivning om energieffektivitetsåtgärder, vid bl.a. byggnadsrenoveringar, till hushåll samt till små- och medelstora företag. Det ska finnas ett särskilt fokus på att ge heltäckande stöd till alla hushåll, med särskild inriktning på hushåll som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder och de byggnader som har sämst energiprestanda (artikel 24 i EED och artikel 18.3b i EPBD). Det ska också finnas ett särskilt

fokus på stöd till ackrediterade företag och installatörer som tillhandahåller eftermonteringstjänster. Stödet ska vara anpassade till olika typer av bostäder och geografiska områden, och omfatta de olika etapperna i eftermonteringsprojekt (artikel 18.2b i EPBD).

Direktiven ställer även krav på att medlemsstaterna ska säkerställa lämplig kompetensnivå för yrkesverksamma, som motsvarar marknadens behov av energieffektivitetsrelaterade yrken (artikel 28 i EED och artikel 26 i EPBD). Medlemsstaterna ska i nära samarbete med arbetsmarknadens parter säkerställa att certifieringssystem eller motsvarande kvalificeringssystem, inbegripet lämpliga utbildningsprogram vid behov, finns tillgängliga för energieffektivitetsrelaterade yrken. De yrken som innefattas är bl.a leverantörer av energitjänster, leverantörer av energikartläggningar, energiansvariga, oberoende experter, installatörer av byggnadselement som avses i EPBD och leverantörer av integrerade renoveringsarbeten. Medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörer av certifiering eller motsvarande kvalificeringssystem, inbegripet lämpliga utbildningsprogram vid behov, ackrediteras i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 eller godkänns enligt nationell lagstiftning eller nationella standarder (artikel 28 i EED och artikel 26 i EPBD).

Kopplat till krav på medvetenhetshöjande, informativa, och kunskapshöjande insatser finns det även krav i EED på att medlemsstaterna ska underlätta inrättandet av finansieringsmekanismer eller använda befintliga sådana åtgärder, samt främja att låneprodukter erbjuds brett och på ett icke-diskriminerande sätt av finansieringsinstitut med syfte att förbättra energieffektiviteten (artikel 30 i EED).

I EPBD finns även krav på samråd (artikel 30 i EPBD) med berörda intressenter, inklusive lokala och regionala myndigheter, vilket är av särskild vikt för tillämpning av artikel 29 i EPBD. Syftet med samrådet är att underlätta ett effektivt genomförande av direktivet.

Regeringens inriktning är att direktivet ska genomföras på ett kostnadseffektivt sätt och att de åtgärder som genomförs därmed inte ska överstiga energisparkravets nivåer på i genomsnitt 1,5 % per år till 2030.

På regeringens vägnar

Ebba Busch

Sandra Lennander

Kopia till

Finansdepartementet/BA, SFÖ och KO
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet /BB, US och SMF
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Affärsverket svenska kraftnät
Boverket
Elsäkerhetsverket
Energimarknadsinspektionen
Konjunkturinstitutet
Naturvårdsverket
Sveriges Kommuner och Regioner